

120

UCHWAŁA Nr 118 RADY MINISTRÓW

z dnia 10 maja 1974 r.

w sprawie gospodarki finansowej oraz zasad kształtowania i gospodarowania funduszem płac w państwowych przedsiębiorstwach i organizacjach gospodarczych handlu środkami produkcji objętych planem centralnym.

Na podstawie art. 9 i 25 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1960 r. Nr 18, poz. 111) i art. 2 i 3 dekretu z dnia 21 września 1950 r. o opodatkowaniu przedsiębiorstw gospodarki społecznej (Dz. U. z 1950 r. Nr 44, poz. 399) Rada Ministrów uchwala, co następuje:

§ 1. Przepisy uchwały określają zasady gospodarki finansowej oraz zasady kształtowania i gospodarowania funduszem płac objętych planem centralnym:

- 1) państwowych przedsiębiorstw handlu środkami produkcji zaliczonych do działu gospodarki narodowej handel:
  - a) podległych bezpośrednio ministrom,
  - b) zgrupowanych w centralach handlowych (jednostkach równorzędnych),
  - c) zgrupowanych w zjednoczeniach zaliczonych do innych działów gospodarki narodowej niż handel,
- 2) zarządów central handlowych (jednostek równorzędnych).

§ 2. 1. Ustala się dla państwowych przedsiębiorstw i organizacji handlu środkami produkcji objętych planem centralnym:

- 1) wytyczne w sprawie zasad gospodarki finansowej, stanowiące załącznik nr 1 do uchwały,
- 2) wytyczne w sprawie zasad kształtowania i gospodarowania funduszem płac, stanowiące załącznik nr 2 do uchwały.

2. Zasady zawarte w wytycznych, o których mowa w ust. 1, mogą być wprowadzane przez zainteresowanego ministra w porozumieniu z Ministrem Finansów, Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz Przewodniczącym Państwowej Rady Gospodarki Materiałowej.

§ 3. Minister Finansów wyda szczegółowe przepisy dotyczące gospodarki finansowej państwowych przedsiębiorstw handlu środkami produkcji, a w szczególności finansowania inwestycji oraz rozliczenia funduszy inwestycyjnych dotychczas istniejących, zasady i tryb ustalania oraz poboru do budżetu narzułu na fundusz płac, oprocentowania funduszu statutowego w środkach trwałych, opodatkowania od kwot przekazywanych z zysku na fun-

dusz przedsiębiorstwa lub zgrupowanych przedsiębiorstw, opodatkowania funduszu premiowego pracowników zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy oraz szczegółowe przepisy dotyczące gospodarki finansowej zarządów central handlowych (jednostek równorzędnych).

§ 4. Przewodniczący Państwowej Rady Gospodarki Materiałowej w porozumieniu z Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów określi maksymalne okresy kredytowania inwestycji dla przedsiębiorstw handlu środkami produkcji.

§ 5. W celu uwzględnienia specyficznych warunków działalności niektórych przedsiębiorstw i central handlowych (jednostek równorzędnych) właściwy minister w porozumieniu z Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, Ministrem Finansów, Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz Przewodniczącym Państwowej Rady Gospodarki Materiałowej może wprowadzić w stosunku do przedsiębiorstw i central handlowych (jednostek równorzędnych) odstępstwa od zasad zawartych w wytycznych wymienionych w § 2 ust. 1.

§ 6. 1. Przepisy uchwały dotyczące ministrów stosuje się odpowiednio do kierowników urzędów centralnych.

2. Wytyczne, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 2, dotyczące central handlowych (jednostek równorzędnych) odnoszą się odpowiednio do przedsiębiorstw podległych bezpośrednio ministrom.

§ 7. Do państwowych przedsiębiorstw i organizacji gospodarczych handlu środkami produkcji objętych planowaniem centralnym, w stosunku do których zostaną wprowadzone — zgodnie z § 2 ust. 2 — zasady gospodarki finansowej zawarte w wytycznych stanowiących załącznik nr 1, nie mają zastosowania przepisy zarządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 1970 r. w sprawie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obrotu zaopatrzeniowego (Monitor Polski z 1970 r. Nr 43, poz. 348 i z 1971 r. Nr 22, poz. 142).

§ 8. Uchwała nie dotyczy przedsiębiorstw i central handlowych (jednostek równorzędnych), w których zostały wprowadzone kompleksowe zasady systemu ekonomiczno-finansowego w trybie odrębnych przepisów.

§ 9. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1974 r.

Prezes Rady Ministrów: *P. Jaroszewicz*

Załącznik nr 1 do uchwały nr 118
Rady Ministrów z dnia 10 maja
1974 r. (poz. 120).

Wytyczne w sprawie zasad gospodarki finansowej państwowych przedsiębiorstw i organizacji gospodarczych handlu środkami produkcji objętych planem centralnym.

WSTĘP

§ 1. Ilekroć w niniejszych wytycznych jest mowa o:

1) jednostce nadrzędnej oznacza to:

- ministra, któremu bezpośrednio podlega przedsiębiorstwo,
- zarząd centrali handlowej (jednostki równorzędnej),
- przedsiębiorstwo zgrupowane w zjednoczeniu należącym do innego działu gospodarki narodowej niż handel i pełniące funkcje przedsiębiorstwa prowadzącego w stosunku do innych przedsiębiorstw handlu środkami produkcji zgrupowanych w tym zjednoczeniu — rozumiane dalej jako zarząd centrali handlowej (jednostki równorzędnej),
- zjednoczenie (jednostkę równorzędną) lub kombinat należące do innego działu gospodarki narodowej niż handel,

2) centralach handlowych (jednostkach równorzędnych) typu I — oznacza to centrale handlowe (jednostki równorzędne) należące do działu gospodarki narodowej handel, w których zgrupowane przedsiębiorstwa tworzą z odpisów z zysku netto fundusz przedsiębiorstwa i fundusz rezerwowy oraz rozliczają z budżetem opodatkowanie odpisów z zysku na fundusz przedsiębiorstwa,

3) centralach handlowych (jednostkach równorzędnych) typu II — oznacza to centrale handlowe (jednostki równorzędne) należące do działu gospodarki narodowej handel, które przejmują zysk netto zgrupowanych przedsiębiorstw, tworzą z niego fundusz zgrupowanych

przedsiębiorstw i fundusz rezerwowy zgrupowanych przedsiębiorstw i rozliczają z budżetem w sposób scentralizowany opodatkowanie odpisów z zysku na fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw,

4) cenie transakcyjnej lub uzgodnionej w eksporcie — należy przez to rozumieć cenę określoną przepisami o zasadach i trybie ustalania cen artykułów przeznaczonych na eksport,

5) zapasach — oznacza to następujące składniki majątkowe przedsiębiorstw:

- towary wraz z kosztami zakupu,
- materiały i przedmioty nietrawale wraz z kosztami zakupu,
- produkcję nie zakończoną,
- wyroby gotowe,
- koszty przyszłych okresów.

DZIAŁ I

Gospodarka finansowa przedsiębiorstw.

Rozdział 1

Akumulacja finansowa i wynik finansowy.

§ 2. 1. Akumulację finansową przedsiębiorstwa stanowi różnica między wartością sprzedanych towarów według cen sprzedaży a ich wartością według cen zakupu zmniejszoną o koszty handlowe, powiększoną o różnicę między pozostałymi dochodami działalności operacyjnej a koszta-

mi własnymi tej działalności i skorygowana o saldo strat i zysków nadzwyczajnych.

2. Wynik (zysk lub strata) brutto oznacza akumulację finansową

1) zmniejszoną o:

- a) dodatnie różnice budżetowe,
- b) narzuty na fundusz płac w wysokości 20% kwoty wynagrodzeń należnych pracownikom,
- c) oprocentowanie funduszu statutowego w środkach trwałych w wysokości 5%,
- d) inne odpisy ustalone w odrębnych przepisach,

2) zwiększoną o:

- a) ujemne różnice budżetowe,
- b) zwrot akumulacji pośredniej,
- c) inne zwiększenia ustalone w odrębnych przepisach.

3. Wynik finansowy brutto obejmuje wyniki finansowe uzyskane z transakcji krajowych oraz wyniki finansowe uzyskane z eksportu dokonywanego na własny rachunek.

4. Wynik finansowy uzyskany z eksportu stanowi różnicę między wartością sprzedanych towarów na eksport według cen transakcyjnych lub uzgodnionych a wartością tych towarów według cen zbytu, zwiększoną o dopłaty budżetowe (np. o akumulację pośrednią), skorygowaną o straty i zyski nadzwyczajne związane z eksportem oraz zmniejszoną o prowizje jednostek handlu zagranicznego i prowizje agentów zagranicznych.

5. Akumulacja pośrednia stanowi kwotę podatku obrotowego podlegającego zwrotowi z budżetu i dodatnich różnic budżetowych zawartych w cenie zakupu towarów sprzedawanych na eksport.

Rozdział 2

Rozliczenie zysków.

§ 3. 1. Zysk brutto przedsiębiorstwa dzieli się w następującej kolejności:

1) odpis na rzecz jednostek badawczych z tytułu korzyści wynikających z zastosowania w praktyce wyników opracowań tych jednostek,

2) spłatę rat kredytów na inwestycje kredytowane.

Pozostała część zysku stanowi zysk netto przedsiębiorstwa.

2. Zysk netto przedsiębiorstw podległych bezpośrednio ministrowi oraz działających w zjednoczeniach zaliczanych do innych działów gospodarki narodowej niż handel i w centralach handlowych (jednostkach równorzędnych) typu I przeznaczany jest na fundusz przedsiębiorstwa.

3. Zysk netto przedsiębiorstw zgrupowanych w centralach handlowych (jednostkach równorzędnych) typu II przekazywany jest do zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

§ 4. 1. Przed rozliczeniem wyniku finansowego przedsiębiorstwa podlega on weryfikacji, w celu wyeliminowania zysków nieprawidłowych, osiągniętych w sposób naruszający interes społeczny lub obowiązujące przepisy, a w

szczególności na skutek stosowania niewłaściwych cen, marż i prowizji handlowych oraz opłat za dodatkowe usługi.

2. Jeżeli zysk nieprawidłowy ujawniony został przez przedsiębiorstwo lub jego jednostkę nadrzędną, przekazaniu do budżetu podlega kwota odpowiadająca 100% tego zysku.

3. Jeżeli zysk nieprawidłowy został ujawniony przez organy kontroli zewnętrznej, bank lub terenowy organ administracji państwowej, do budżetu podlega przekazaniu kwota stanowiąca równowartość 150% tego zysku.

Rozdział 3

Fundusze przedsiębiorstwa.

§ 5. Przedsiębiorstwo tworzy następujące fundusze:

- 1) fundusz statutowy,
- 2) fundusz przedsiębiorstwa,
- 3) fundusz rezerwowy przedsiębiorstwa, z wyjątkiem przedsiębiorstw zgrupowanych w centralach handlowych (jednostkach równorzędnych) typu II,
- 4) fundusz na przeceny towarów i ryzyko handlowe,
- 5) inne fundusze według odrębnych przepisów (np. zakładowy fundusz nagród, zakładowy fundusz socjalny, zakładowy fundusz mieszkaniowy).

§ 6. 1. Fundusz statutowy dzieli się na fundusz statutowy w środkach trwałych i fundusz statutowy w środkach obrotowych.

2. Fundusz statutowy w środkach trwałych odzwierciedla wartość netto środków trwałych, wartości niematerialne i prawne oraz inne wartości trwałe (np. udziały w obcych jednostkach), zmniejszoną o dotyczące tych środków zobowiązania z tytułu kredytów otrzymanych w związku z realizacją poszczególnych zadań inwestycyjnych.

3. Fundusz statutowy w środkach obrotowych służy na finansowanie zapasów według zasad określonych w niniejszym załączniku.

4. Jeżeli przepisy wprowadzające urzędowe zmiany cen nie stanowią o ich rozliczaniu z budżetem lub funduszem statutowym w środkach obrotowych, to podlegają one zaliczeniu na wyniki ze sprzedaży towarów.

§ 7. W przedsiębiorstwach podległych bezpośrednio ministrom lub zgrupowanych w centralach handlowych (jednostkach równorzędnych) typu I oraz w zjednoczeniach należących do innych działów gospodarki narodowej niż handel fundusz przedsiębiorstwa tworzy się z:

- 1) zysku netto,
- 2) odpisów amortyzacyjnych od wartości środków trwałych sfinansowanych ze środków własnych (inwestycje funduszowe),
- 3) odpisów amortyzacyjnych od wartości środków trwałych sfinansowanych z kredytów bankowych, w razie ich wcześniejszej spłaty przed upływem okresu amortyzacji obiektów trwałych,
- 4) narzutów obciążających koszty — w wysokości planowanych nakładów na remont środka trwałego, w razie dokonania wymiany tego środka, jako bardziej opłacalnej,

- 5) przelewów z funduszu rezerwowego,
- 6) dotacji z funduszu rezerwowego lub funduszu środków obrotowych zjednoczenia należącego do innego działu gospodarki narodowej niż handel,
- 7) innych źródeł określonych odrębnymi przepisami.

§ 8. 1. Jeżeli zysk netto zwiększony o ewentualne przelewy z funduszu rezerwowego przedsiębiorstwa na fundusz przedsiębiorstwa jest mniejszy lub równy określonej według procentowej normy części średniorocznej wartości środków trwałych brutto i zapasów bieżących i nieprawidłowych, to całość zysku netto przeznaczona jest na fundusz przedsiębiorstwa.

2. Jeżeli zysk netto jest większy od kwoty, o której mowa w ust. 1, to kwotę stanowiącą 50% nadwyżki przeznacza się na fundusz rezerwowy przedsiębiorstwa, a pozostała część, zwiększona o ewentualne przelewy z funduszu rezerwowego przedsiębiorstwa na fundusz przedsiębiorstwa, podlega opodatkowaniu według stawek ustalonych w tabeli opodatkowania funduszu przedsiębiorstwa i funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw, z uwzględnieniem przepisów § 11 ust. 2 i 3. Kwota pozostająca po odprowadzeniu podatku do budżetu zasila fundusz przedsiębiorstwa.

3. Procentową normę, o której mowa w ust. 1, określa na okres wieloletni dla central handlowych (jednostek równorzędnych) lub przedsiębiorstw właściwy minister w uzgodnieniu z Ministrem Finansów oraz z Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów.

§ 9. W przedsiębiorstwach zgrupowanych w centralach handlowych (jednostkach równorzędnych) typu II fundusz przedsiębiorstwa tworzy się z:

- 1) środków, o których mowa w § 7 pkt 2—4 i 7,
- 2) dotacji z funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw (§ 29).

§ 10. Środki funduszu przedsiębiorstwa przeznacza się na:

- 1) zwiększenie funduszu statutowego w środkach obrotowych,
- 2) finansowanie inwestycji funduszowych,
- 3) finansowanie prac badawczych i wdrożeniowych,
- 4) uzupełniające finansowanie inwestycji kredytowanych lub uzupełniająco na spłatę kredytów udzielonych na te inwestycje,
- 5) przelewy na scentralizowany fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw w centralach handlowych (jednostkach równorzędnych) typu I,
- 6) inne cele określone odrębnymi przepisami.

§ 11. 1. Fundusz rezerwowy przedsiębiorstw tworzą przedsiębiorstwa podległe bezpośrednio ministrom lub zgrupowane w centralach handlowych (jednostkach równorzędnych) typu I oraz przedsiębiorstwa zgrupowane w zjednoczeniach należących do innych działów gospodarki narodowej niż handel — z 50% nadwyżki zysku netto, o której mowa w § 8 ust. 2.

2. Środki zgromadzone na funduszu rezerwowym przedsiębiorstwa nie mogą jednak przekroczyć wartości nie opodatkowanego odpisu z zysku netto na fundusz przedsiębiorstwa, wynikającej z zastosowania obowiązującej normy procentowej w stosunku do średniorocznej wartości środków trwałych brutto oraz zapasów bieżących i nieprawidłowych. W tym wypadku cała nadwyżka, o której mowa w § 8 ust. 2, podlega opodatkowaniu.

3. Jeżeli kwota stanowiąca 50% nadwyżki, o której mowa w § 8 ust. 2, jest większa od wysokości nie opodatkowanego odpisu z zysku na fundusz przedsiębiorstwa za dany rok, to odpis na fundusz rezerwowy przedsiębiorstwa dokonywany jest do wysokości tego nie opodatkowanego odpisu.

§ 12. 1. Środki rezerwowego funduszu przedsiębiorstwa przeznaczone są na zasilenie funduszu przedsiębiorstwa. Kwoty funduszu rezerwowego przedsiębiorstwa przekazane na zasilenie funduszu przedsiębiorstwa podlegają opodatkowaniu stosownie do zasad podanych w § 8 ust. 2.

2. Środki funduszu rezerwowego przedsiębiorstwa nie mogą być przeznaczane na zasilenie scentralizowanego funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw, o którym mowa w § 26.

§ 13. 1. Fundusz na przeceny towarów i ryzyko handlowe tworzy się z:

- 1) odpisów obciążających koszty według normy określonej w procencie wartości sprzedaży magazynowej według cen sprzedaży; normę tę określa dla przedsiębiorstw lub central handlowych (jednostek równorzędnych) właściwy minister w granicach ustalonych przez Ministra Finansów,
- 2) innych środków określonych przepisami, o których mowa w § 14 ust. 2.

2. Jeżeli na koniec kwartału stan funduszu na przeceny towarów i ryzyko handlowe osiągnie wartość równą sumie odpisów za rok ubiegły i planowanym odpisom na dany rok, to przedsiębiorstwo nie dokonuje dalszych odpisów na ten fundusz.

3. Saldo nie wykorzystanego funduszu na przeceny towarów i ryzyko handlowe pozostałe w końcu roku przechodzi na rok następny.

§ 14. 1. Fundusz na przeceny towarów i ryzyko handlowe jest przeznaczony na pokrycie:

- 1) skutków przeceny towarów niepełnowartościowych, nietypowych i zagrożonych zmniejszeniem lub utratą wartości handlowej,
- 2) skutków przeznaczenia na złom towarów w ramach obowiązujących przepisów,
- 3) kosztów związanych z doprowadzaniem towarów do obowiązujących norm technicznych i jakościowych,
- 4) innych wydatków związanych z przeceną i ryzykiem handlowym, określonych przepisami, o których mowa w ust. 2.

2. Szczegółowe przepisy dotyczące tworzenia i wykorzystania środków funduszu na przeceny towarów i ryzyko handlowe dla przedsiębiorstw lub central handlowych (jednostek równorzędnych) wydaje właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Finansów.

Rozdział 4

Finansowanie zapasów.

§ 15. Zapasy dzielą się na bieżące, nieprawidłowe, sezonowe i rezerwy; kryteria podziału ustala Minister Finansów.

§ 16. 1. Zapasy bieżące i nieprawidłowe powinny być na koniec roku finansowane co najmniej w 25% funduszem statutowym w środkach obrotowych, a w pozostałej części kredytem bankowym. Zapasy sezonowe i rezerwy podlegają w całości finansowaniu kredytem bankowym.

2. Bank udzielając przedsiębiorstwu kredytu zmniejsza jego wysokość o występujące w przedsiębiorstwie zobowiązania prawidłowe.

3. Do zobowiązań prawidłowych zalicza się nie przeterminowane zobowiązania przedsiębiorstwa, w szczególności z tytułu:

- 1) płac,
- 2) ubezpieczeń społecznych,
- 3) rozliczeń międzyokresowych biernych,
- 4) rozliczeń za dostawy, roboty i usługi,
- 5) rozliczeń z budżetem

oraz środki funduszy specjalnych prawidłowo zaangażowane w obrocie.

§ 17. 1. Stopień pokrycia zapasów funduszem statutowym w środkach obrotowych na koniec roku (§ 16 ust. 1) oblicza się przyjmując za podstawę średnią wielkość zapasów bieżących i nieprawidłowych, ustaloną jako sumę wartości stanu zapasów na początek roku i koniec każdego kwartału podzieloną przez 5, oraz rzeczywisty stan funduszu statutowego w środkach obrotowych na koniec roku.

2. Przedsiębiorstwo może dokonywać w dowolnym czasie zasilenie funduszu statutowego w środkach obrotowych z funduszu przedsiębiorstwa.

§ 18. 1. Jeżeli stan funduszu statutowego w środkach obrotowych na koniec roku, po zasileniu go z funduszu przedsiębiorstwa, jest mniejszy niż 25% średniorocznego stanu zapasów bieżących i nieprawidłowych (niedobór pokrycia) — bank bada powody powstania tego stanu.

2. W razie stwierdzenia, że niedobór pokrycia powstał na skutek nieprawidłowej gospodarki przedsiębiorstwa — bank może stosować środki zmierzające do usunięcia tego stanu. W razie stwierdzenia, że niedobór pokrycia ma charakter przejściowy i powstał z przyczyn uzasadnionych z punktu widzenia prawidłowego zaopatrzenia odbiorców — bank może sfinansować kredytem niedobór pokrycia bez stosowania sankcji bankowych.

3. Bank może stosować środki oddziaływania również w razie stwierdzenia innych nieprawidłowości w gospodarce przedsiębiorstwa niż zaistnienie niedoboru pokrycia.

§ 19. Wielozakładowe przedsiębiorstwo handlu środkami produkcji, którego zakłady (oddziały, hurtownie) działają na wewnętrznym pełnym lub ograniczonym rozrachunku gospodarczym, przejmuje wyniki finansowe oraz odpisy amortyzacyjne tych zakładów i tworzy fundusz przedsiębiorstwa oraz finansuje i rozlicza inwestycje funduszowe i kredytowane, jak również dokonuje rozliczeń z budżetem.

DZIAŁ II

Gospodarka finansowa central handlowych (jednostek równorzędnych).

Rozdział 1

Fundusze centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

§ 20. 1. Zarządy central handlowych (jednostek równorzędnych) typu I i II tworzą następujące fundusze:

- 1) fundusz statutowy,
- 2) fundusz utrzymania zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej),
- 3) inne fundusze na podstawie odrębnych przepisów.

2. Zarządy central handlowych (jednostek równorzędnych) typu I i II mogą tworzyć fundusz przedsięwzięć gospodarczych.

§ 21. 1. Fundusz statutowy zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) dzieli się na fundusz statutowy w środkach trwałych i fundusz statutowy w środkach obrotowych.

2. Fundusz statutowy w środkach trwałych i fundusz statutowy w środkach obrotowych zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) odzwierciedlają wartość środków trwałych, wartości niematerialne i prawne oraz inne wartości trwałe (np. udziały w innych jednostkach) i wartość środków obrotowych zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej), jak i wchodzących w skład centrali handlowej (jednostki równorzędnej) zakładów i jednostek, działających na wewnętrznym pełnym i ograniczonym rozrachunku gospodarczym.

3. Do funduszu statutowego w środkach trwałych i funduszu statutowego w środkach obrotowych zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) stosuje się przepisy § 6 ust. 2—4.

§ 22. 1. Fundusz utrzymania zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) tworzy się z wpłat zgrupowanych przedsiębiorstw obciążających ich koszty; wysokość tych wpłat na okres wieloletni, jak również sposób i terminy ich dokonywania, określa dla poszczególnych przedsiębiorstw dyrektor centrali handlowej (jednostki równorzędnej), po zasięgnięciu opinii kolegium centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

2. Środki funduszu utrzymania zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) gromadzone są na odrębnym rachunku bankowym.

§ 23. 1. Ze środków funduszu utrzymania zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) pokrywane są koszty osobowe i rzeczowe utrzymania zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) związane z pełnieniem funkcji zarządzania oraz koordynacji działalności zgrupowanych przedsiębiorstw.

2. Nie wykorzystane środki funduszu utrzymania zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) przechodzą na następny rok.

§ 24. 1. Fundusz przedsięwzięć gospodarczych służy do finansowania wydatków eksploatacyjnych związanych z prowadzeniem przez centralę handlową (jednostkę równorzędną) — na podstawie uchwał jej kolegium lub decyzji dyrektora — przedsięwzięć mających na celu ułatwienie wykonywania zgrupowanym w centrali handlowej (jednostce równorzędnej) przedsiębiorstwom ich zadań.

2. Z funduszu przedsięwzięć gospodarczych nie mogą być finansowane inwestycje.

3. Zadania przedsięwzięć gospodarczych są realizowane z tego funduszu na podstawie planów, zatwierdzonych w zależności od ich wagi i zakresu przez kolegium centrali handlowej (jednostki równorzędnej) bądź przez dyrektora centrali handlowej (jednostki równorzędnej), po zasięgnięciu opinii kolegium.

§ 25. 1. Fundusz przedsięwzięć gospodarczych tworzy się:

- 1) z dokonanych przez przedsiębiorstwa wpłat środków (narzutów) obciążających ich koszty własne, ustalanych przez kolegium lub dyrektora centrali handlowej (jednostki równorzędnej),

- 2) z wpływów (dochodów) za odpłatnie świadczone w ramach przedsięwzięć dostawy, roboty i usługi,
- 3) z innych wpływów określonych odrębnymi przepisami.

2. W razie przejściowego braku środków na rachunku funduszu przedsięwzięć gospodarczych bank może udzielić kredytu na poczet przyszłych wpływów funduszu.

3. Środki funduszu przedsięwzięć gospodarczych są gromadzone na odrębnym rachunku bankowym zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

§ 26. 1. Zarząd centrali handlowej (jednostki równorzędnej) typu I może tworzyć z przelewów środków funduszu przedsiębiorstw scentralizowany fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw, zwany dalej scentralizowanym funduszem.

2. Wielkość przelewów określa na okres wieloletni dyrektor centrali handlowej (jednostki równorzędnej), po zasięgnięciu opinii kolegium.

3. Środki scentralizowanego funduszu gromadzone są na odrębnym rachunku bankowym zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

§ 27. 1. Środki scentralizowanego funduszu pozostają w dyspozycji dyrektora centrali handlowej (jednostki równorzędnej) i są przeznaczone na:

- zasilanie funduszu, o którym mowa w § 5 pkt 2, zgrupowanych w centrali handlowej (jednostce równorzędnej) przedsiębiorstw,
- finansowanie inwestycji własnych zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

2. Dyrektor centrali handlowej (jednostki równorzędnej) może określić szczegółowo cel, na jaki środki przyznane przedsiębiorstwu mają być wykorzystane.

3. Nie wykorzystane środki scentralizowanego funduszu przechodzą na następny rok.

§ 28. 1. Zarząd centrali handlowej (jednostki równorzędnej) typu II tworzy:

- fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw,
- rezerwowy fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw.

2. Fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw tworzy się z sumy przekazywanych do zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) zysków netto przedsiębiorstw zgrupowanych w centrali handlowej (jednostce równorzędnej) oraz zysku zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

3. Suma zysków, o której mowa w ust. 2, jest przeznaczona na fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw według następujących zasad:

- 1) jeżeli suma zysków, zwiększona o ewentualne przelewy z rezerwowego funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw, jest mniejsza lub równa określonej, według procentowej normy, części średniorocznej sumy wartości środków trwałych brutto oraz zapasów bieżących i nieprawidłowych zgrupowanych w centrali handlowej (jednostce równorzędnej) przedsiębiorstw i zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej), to równowartość całości tej sumy przeznaczona jest na fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw,
- 2) jeżeli suma zysków jest większa od wartości, o której mowa w pkt 1, to część nadwyżki w wysokości 50% przeznaczana jest na rezerwowy fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw, a pozostała część, zwiększona

o ewentualne przelewy z rezerwowego funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw, podlega opodatkowaniu według stawek ustalonych w tabeli opodatkowania funduszu przedsiębiorstwa i funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw; kwota pozostająca po odprowadzeniu podatku do budżetu Państwa zasila fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw.

4. Procentową normę, o której mowa w ust. 3 pkt 1, określa na okres wieloletni dla centrali handlowej (jednostki równorzędnej) właściwy minister w uzgodnieniu z Ministrem Finansów oraz Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów.

§ 29. 1. Środki funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw są przeznaczane na dotacje zasilające fundusz przedsiębiorstwa zgrupowanych w centrali handlowej (jednostce równorzędnej) przedsiębiorstw oraz zakładów i jednostek wchodzących w skład centrali handlowej (jednostki równorzędnej), działających na wewnętrznym pełnym rozrachunku gospodarczym, i na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych prowadzonych przez zarząd centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

2. Środki funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw są gromadzone na odrębnym rachunku bankowym zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

3. Nie wykorzystane środki funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw przechodzą na następny rok.

§ 30. 1. Rezerwowy fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw tworzy zarząd centrali handlowej (jednostki równorzędnej) typu II z 50% nadwyżki sumy zysków, o której mowa w § 28 ust. 3 pkt 2.

2. Odpisu na rezerwowy fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw nie dokonuje się, jeżeli fundusz ten osiągnie wartość nie opodatkowanego za dany rok odpisu z sumy zysków na fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw; w tym wypadku cała nadwyżka podlega opodatkowaniu.

3. Przepis § 11 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 31. 1. Środki rezerwowego funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw odprowadzane są na odrębny rachunek bankowy zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) i przeznaczone są wyłącznie na zasilenie funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw.

2. Nie wykorzystane środki rezerwowego funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw przechodzą na następny rok.

§ 32. W centralach handlowych (jednostkach równorzędnych) typu II mogą być dokonywane w sposób scentralizowany rozliczenia z budżetem również z innych tytułów niż opodatkowanie odpisów zysku netto na fundusz przedsiębiorstw. Decyzje w tym zakresie podejmuje właściwy minister na wniosek dyrektora centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

§ 33. W stosunku do zakładów wchodzących w skład centrali handlowej (jednostki równorzędnej), działających na wewnętrznym rozrachunku gospodarczym, zarząd centrali handlowej (jednostki równorzędnej) pełni funkcje przedsiębiorstwa i stosuje się do niego w tym zakresie przepisy dotyczące przedsiębiorstw.

DZIAŁ III

Finansowanie inwestycji i remontów oraz amortyzacja majątku trwałego.

§ 34. Inwestycje dzielą się na:

- 1) inwestycje kredytowane,
- 2) inwestycje funduszowe.

§ 35. 1. Inwestycje kredytowane są to inwestycje o charakterze rozwojowym, polegające na budowie obiektów magazynowych, składowisk oraz innych obiektów wraz z ich wyposażeniem, niezbędnych dla działalności przedsiębiorstw handlu środkami produkcji.

2. Wszystkie nowo rozpoczynane zadania inwestycyjne objęte założeniami techniczno-ekonomicznymi zatwierdzonymi dla przedsięwzięcia inwestycyjnego są finansowane w sposób jednolity, właściwy dla zadania podstawowego. Jeżeli zadanie podstawowe podlega finansowaniu z kredytu bankowego, to ten sam tryb finansowania stosuje się również do wchodzących w skład przedsięwzięcia inwestycyjnego:

- 1) obiektów socjalnych,
- 2) budownictwa mieszkaniowego dla pracowników należących do pogotowia produkcyjnego lub innych, którzy ze względu na charakter pracy powinni zajmować mieszkania w określonym budynku,
- 3) innych obiektów nieprodukcyjnych lub nie powodujących wzrostu akumulacji.

§ 36. Źródłem finansowania inwestycji kredytowanych jest kredyt bankowy zaciągany i spłacany przez przedsiębiorstwo. Na częściowe finansowanie tych inwestycji mogą być przeznaczane również środki funduszu przedsiębiorstwa lub funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw oraz środki określone odrębnymi przepisami.

§ 37. 1. Kredyt bankowy udzielony na inwestycje kredytowane jest spłacany z następujących źródeł:

- 1) amortyzacji naliczonej od nowo uruchamianych w wyniku przedsięwzięcia inwestycyjnego obiektów majątku trwałego oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- 2) zysku brutto przedsiębiorstwa i ze środków funduszu przedsiębiorstwa, w razie gdy amortyzacja nie zapewnia spłaty kredytów w ramach maksymalnego okresu kredytowania inwestycji,
- 3) środków funduszy tworzonych na podstawie odrębnych przepisów.

2. Termin spłaty kredytu określa bank w porozumieniu z inwestorem. Termin ten nie może przekraczać maksymalnego okresu kredytowania inwestycji. W szczególnie uzasadnionych wypadkach bank może jednak wyrazić zgodę na określenie dłuższego terminu spłaty kredytu.

3. Oprocentowanie kredytów obciąża w okresie budowy oraz w okresie spłaty bieżące koszty eksploatacyjne. Obciążenie kosztów z tytułu oprocentowania kredytu za okres realizacji inwestycji może być rozłożone w czasie. Odsetki od zadłużenia z tytułu nie spłaconych w terminie kredytów obciążają wyniki przedsiębiorstwa.

4. Jeżeli finansowana z kredytu bankowego inwestycja jest realizowana na podstawie uchwały Rady Ministrów (decyzji Prezydium Rządu), a z przedłożonej przez inwestora kalkulacji, opartej na rachunku ekonomicznym wynika, że środki wygosparowane na skutek oddania do eksploatacji obiektów uzyskanych w wyniku inwestycji nie zapewniają spłaty kredytu w terminie nie przekraczającym maksymalnego okresu kredytowania inwestycji, bank określi dłuższy okres spłaty kredytu, chyba że inwestor przedłoży bankowi decyzję właściwego organu o pokryciu części kredytu ze środków budżetowych. Środki budżetowe przydzielone na częściowe finansowanie inwestycji będą przelane na rachunek inwestora jednorazowo

po zakończeniu inwestycji, nie później niż przy rozliczeniu inwestycji.

§ 38. 1. Inne inwestycje niż wymienione w § 35 ust. 1 — w tym również nieprodukcyjne, stanowiące samodzielne zadania inwestycyjne nie wchodzące w skład przedsięwzięć inwestycyjnych finansowanych z kredytu bankowego — jeżeli nie są finansowane ze środków przeznaczonych na finansowanie inwestycji z zakresu zakładowej działalności socjalnej lub z zakładowych funduszy mieszkaniowych, podlegają finansowaniu z funduszu przedsiębiorstwa.

2. Jeżeli przedsiębiorstwo nie dysponuje wystarczającym funduszem przedsiębiorstwa, może ono uzyskać dotację z budżetu na inwestycje polegające na budowie oraz wyposażeniu:

- 1) jednostek badawczych, ośrodków badawczo-rozwojowych oraz laboratoriów,
- 2) urzędzeń mających na celu ochronę naturalnego środowiska (oczyszczalnie ścieków, urządzenia ochraniające atmosferę itp.),
- 3) przyzakładowych szkół zawodowych wraz z internatami,
- 4) zakładowych lub międzyzakładowych ośrodków zdrowia,
- 5) budynków mieszkalnych dla załogi awaryjnej lub hoteli robotniczych,
- 6) stołówek i bufetów.

§ 39. 1. Inwestycje związane z rozwojem zakładowej działalności socjalnej, realizowane jako samodzielne przedsięwzięcia inwestycyjne nie związane z budową, rozbudową lub modernizacją przedsiębiorstwa, podlegają finansowaniu ze środków określonych w przepisach wydanych na podstawie ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o zasadach tworzenia i podziału zakładowego funduszu nagród oraz zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego (Dz. U. Nr 27, poz. 150).

2. Inwestycje mieszkaniowe finansowane są ze środków zakładowego funduszu mieszkaniowego według zasad określonych w odrębnych przepisach.

§ 40. 1. Inwestycje funduszowe mogą być realizowane do wysokości środków zgromadzonych na właściwych funduszach.

2. Bank może udzielić kredytu antycypacyjnego na poczet wpływów na fundusz przedsiębiorstwa, na fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw i na zakładowy fundusz mieszkaniowy. Kredyty antycypacyjne spłacane są z przyszłych wpływów na te fundusze.

§ 41. 1. Wszystkie remonty (bieżące, średnie i kapitalne) obciążają koszty działalności przedsiębiorstwa. Koszty remontów mogą być rozliczane przez okres dłuższy niż jeden rok, według zasad określonych w przepisach o rachunkowości.

2. Inwestycje substytucyjne, zastępujące zaplanowane remonty, które okażą się nieopłacalne, finansowane są z funduszu przedsiębiorstwa, z tym że równolegle z podjęciem inwestycji substytucyjnej odprowadza się na ten fundusz środki przeznaczone w planie przedsiębiorstwa na finansowanie zaplanowanego remontu.

§ 42. 1. Równowartość odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych przeznacza się:

- 1) od środków trwałych uzyskanych w wyniku inwestycji sfinansowanej z kredytu bankowego — na spłatę kredytu, a po całkowitej spłacie kredytu — na fundusz przedsiębiorstwa,
  - 2) od środków trwałych zakładowej działalności socjalnej — stosownie do przepisów wydanych na podstawie ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o zasadach tworzenia i podziału zakładowego funduszu nagród oraz zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego (Dz. U. Nr 27, poz. 150),
  - 3) od środków trwałych uzyskanych w wyniku inwestycji finansowanych z funduszu przedsiębiorstwa — na fundusz przedsiębiorstwa,
  - 4) od pozostałych środków trwałych, to jest od środków trwałych związanych z działalnością eksploatacyjną, istniejących w dniu, od którego przedsiębiorstwo prowadzi gospodarkę finansową na podstawie niniejszych wytycznych, a nie obciążonych spłatą kredytu oraz od środków trwałych uzyskanych w wyniku inwestycji w całości sfinansowanych ze środków budżetowych — na rachunek scentralizowany, a po upływie pierwszego roku działalności według niniejszych wytycznych na rachunek dochodów budżetowych.
2. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio do amortyzacji wartości niematerialnych i prawnych.

DZIAŁ IV

Przepisy końcowe.

§ 43. Decyzje o zaliczeniu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) do typu I lub II podejmuje właściwy minister na wniosek dyrektora centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

§ 44. Minister Finansów na wniosek właściwego ministra może zmienić na lata 1974—75 normy, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 1 lit. b) i c).

§ 45. 1. Zasady opodatkowania państwowych przedsiębiorstw handlu środkami produkcji podatkiem obrotowym, udzielania dotacji budżetowych oraz stosowania systemu różnic budżetowych regulują odrębne przepisy.

2. Wysokość odsetek od kredytów bankowych oraz odsetek od środków pieniężnych przedsiębiorstw handlu środkami produkcji na rachunkach bankowych określają odrębne przepisy.

TABELA

opodatkowania funduszu przedsiębiorstwa i funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw

Nadwyżka zysku netto (sumy zysków netto) ponad kwotę zwolnioną procentową normą od opodatkowania (w punktach)	Należny podatek od nadwyżki, o której mowa w § 8 ust. 2 i § 28 ust. 3 pkt 2 wytycznych, w procentach
do 1 punktu	80%
powyżej 1 do 2 punktów	85%
powyżej 2 punktów	90%

Uwaga:

Obliczenia podatku według powyższej skali dokonuje się w sposób składany oddzielnie dla każdej podziałki skali.

Przykład

Kwota zwolnienia od opodatkowania funduszu przedsiębiorstwa (funduszu zgrupowanych przedsiębiorstw) przy normie 4% średniorocznej wartości środków trwałych brutto i zapasów równa się 400 tys. zł (a więc wartość punktu $400 : 4 = 100$),

Zysk netto	1.000 tys. zł
Odpis z zysku na fundusz (odpis nie opodatkowany)	— 400 „
Nadwyżka zysku netto	600 „
50% nadwyżki na fundusz rezerwowy	— 300 „
Pozostałość nadwyżki zysku do opodatkowania	300 tys. zł

Opodatkowanie

od pierwszego punktu (100) nadwyżki	80% 80
od drugiego „ „	85% 85
od trzeciego „ „	90% 90
Razem opodatkowanie	255 tys. zł
Reszta nadwyżki zysku przeznaczona na fundusz przedsiębiorstwa (fundusz zgrupowanych przedsiębiorstw)	45 tys. zł

Załącznik nr 2 do uchwały nr 118 Rady Ministrów z dnia 10 maja 1974 r. (poz. 120).

Wytyczne w sprawie zasad kształtowania i gospodarowania funduszem plac w państwowych przedsiębiorstwach i organizacjach gospodarczych handlu środkami produkcji objętych planem centralnym.

§ 1. Ilekroć w niniejszych wytycznych jest mowa o jednostce nadrzędnej, oznacza to:

- ministra, któremu bezpośrednio podlega przedsiębiorstwo,
- zarząd centrali handlowej (jednostki równorzędnej),
- przedsiębiorstwo zgrupowane w zjednoczeniu należącym do innego działu gospodarki narodowej niż handel

- pełniące funkcje przedsiębiorstwa prowadzącego w stosunku do innych przedsiębiorstw handlu środkami produkcji zgrupowanych w tym zjednoczeniu, rozumiane dalej jako zarząd centrali handlowej (jednostki równorzędnej),
- zjednoczenie (jednostkę równorzędną) lub kombinat należące do innego działu gospodarki narodowej niż handel.

§ 2. 1. Zatrudnienie i fundusz płac centrali handlowej (jednostki równorzędnej), przedsiębiorstwa i innych jednostek organizacyjnych nie są limitowane wskaźnikiem dyrektywnym.

2. Dyspozycyjny fundusz płac centrali handlowej (jednostki równorzędnej), obejmujący wszystkie przedsiębiorstwa i inne jednostki organizacyjne w niej zgrupowane oraz zarząd centrali handlowej (jednostki równorzędnej), oblicza się według wzoru:

$$F_n = F_o \left(1 + R \frac{P_n - P_o}{P_o} \right)$$

w którym:

F_n = dyspozycyjny fundusz płac w roku obliczeniowym,

F_o = fundusz płac w roku bazowym,

P_n = wielkość dochodu w roku obliczeniowym,

P_o = wielkość dochodu w roku bazowym,

R = normatyw określający stosunek przyrostu funduszu płac do przyrostu (zmniejszenia) dochodu.

3. Przez dyspozycyjny fundusz płac należy rozumieć fundusz płac netto, przy czym podatek od wynagrodzeń i składkę na cele emerytalne odprowadza się poza dyspozycyjnym funduszem płac według następujących zasad:

- od wynagrodzeń wypłacanych według zasady netto podatek od wynagrodzeń i składkę na cele emerytalne nalicza się w formie zryczałowanej (procentowo),
- od wynagrodzeń wypłacanych według zasady brutto (w tym np. z bezosobowego funduszu płac, funduszu honorariów, funduszu agencyjno-prowizyjnego) podatek od wynagrodzeń i składka na cele emerytalne są naliczane od faktycznie dokonanych wypłat wynagrodzeń indywidualnych.

§ 3. 1. Do bazowego funduszu płac pierwszego roku działania niniejszych wytycznych zalicza się:

- 1) osobowy fundusz płac łącznie z funduszem płac uczniów i z wypłatami poza planowym osobowym funduszem płac oraz funduszem przeznaczonym na szkolenie,
- 2) bezosobowy fundusz płac i fundusz honorariów,
- 3) fundusz płac osób zatrudnionych przy pracy nakładczej,
- 4) fundusz płac agencyjno-prowizyjny,
- 5) oszczędności osobowego funduszu płac, powstałe w roku bazowym, a nie wykorzystane do końca tego roku,
- 6) następujące nagrody i premie osiągnięte w roku bazowym:
  - premie i wynagrodzenia dokonane w ciężar funduszu na przecenę towarów i ryzyko handlowe,
  - premie za szczególną dbałość o towary,
  - nagrody za efektywność eksportu,
  - inne nagrody i premie, z wyłączeniem podanym w ust. 2 pkt 1.

2. 1) Do wyjściowego funduszu płac nie zalicza się:
  - nagród z funduszu zakładowego,
  - nagród z tytułu racjonalizacji i wynalazczości,

- nagród z funduszu postępu techniczno-ekonomicznego,
- nagród z funduszu aktywizacji eksportu,
- nagród za prawidłową i terminową realizację inwestycji,
- innych nagród i premii wypłacanych ze środków spoza centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

- 2) Nagrody i premie wypłacone ze środków nie objętych dyspozycyjnym funduszem płac są naliczane i rozdzielane według zasad ogólnie obowiązujących.

§ 4. 1. Kwotę bazowego funduszu płac, wyliczoną zgodnie z § 3 ust. 1, pomniejsza się o:

- przekroczenia funduszu płac podlegające likwidacji zgodnie z obowiązującymi przepisami o bankowej kontroli funduszu płac,
- oszczędności funduszu płac z lat ubiegłych wypłacone w roku bazowym.

2. Do funduszu płac roku wyjściowego nie zalicza się wydatków na podróże służbowe. Przekroczenie limitu wydatków na koszty podróży służbowych, ustalonego przez ministra w pierwszym roku działania niniejszych wytycznych, obciążają dyspozycyjny fundusz płac, a oszczędności są traktowane na równi z wolnymi środkami funduszu płac. W następnych latach zwiększenie wydatków na pokrycie kosztów podróży służbowych pokrywane jest w ramach dyspozycyjnego funduszu płac oraz z rezerwy funduszu płac.

§ 5. 1. Bazowy fundusz płac podlega korekcie z tytułu zmian organizacyjnych (przejęcia lub przekazania jednostek organizacyjnych) we wszystkich elementach bazowego funduszu płac, a ponadto o:

- kwotę dofinansowania z tytułu zmian zasad wynagradzania w roku obliczeniowym, odpowiadającą zatrudnieniu w roku bazowym, wyłącznie w wypadku, gdy dofinansowanie takie zostało przyznane centrali handlowej (jednostce równorzędnej) z rezerwy centralnej,
- różnicę między kwotą dofinansowania w ciągu roku z rezerwy centralnej a rocznym skutkiem regulacji płac netto, jeżeli w roku bazowym nastąpiła regulacja płac, która nie objęła całego roku.

2. Przez roczny skutek regulacji płac, w odróżnieniu od skutku finansowego, rozumie się kwotę dofinansowania, jaka przypadłaby przy regulacji płac obejmującej okres całego roku.

3. W razie powstania innych istotnych zjawisk nie przewidzianych w niniejszych wytycznych, powodujących konieczność korekty dyspozycyjnego funduszu płac roku bazowego, właściwy minister może w drodze wyjątku zezwolić na dokonanie takiej korekty, po uzgodnieniu z Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów i Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych.

§ 6. 1. Dochód oblicza się według wzoru:

$$P = S - p - K - w - z$$

w którym:

P = dochód,

S = zrealizowane marże i prowizje handlowe, wartość sprzedanych usług według cen realizacji oraz inne wpływy operacyjne,

p = podatek obrotowy,

K = koszty handlowe oraz koszt własny sprzedanych usług — zmniejszone o koszty osobowe obejmujące:

— wypłacony i należny do wypłaty fundusz płac ogółem według składników dyspozycyjnego funduszu płac,

— podatek od funduszu płac przy wynagrodzeniach netto i brutto,

— składki na ubezpieczenia społeczne od funduszu płac,

w = ujemne saldo strat i zysków nadzwyczajnych (z wyłączeniem strat z tytułu przekroczeń limitów zasiłków chorobowych),

z = zysk nieprawidłowy.

2. W uzasadnionych wypadkach — dla wewnętrznych rozliczeń w stosunku do niektórych jednostek organizacyjnych wchodzących w skład centrali handlowej (jednostki równorzędnej) — dyrektor centrali handlowej (jednostki równorzędnej) może przyjąć inny miernik niż dochód jako podstawę do ustalania dyspozycyjnego funduszu płac, przy zachowaniu jednolitości w zakresie interpretacji poszczególnych elementów i doprowadzania do porównywalności.

3. Dochód wyliczony w sposób podany w ust. 1 za okres obliczeniowy stanowi na rok następny dochód okresu bazowego, po uwzględnieniu korekt z tytułu zmian organizacyjnych, metodologicznych i tych urzędowych zmian cen, taryf, opłat, marż i prowizji handlowych oraz stawek płac, które zgodnie z decyzjami wprowadzającymi te zmiany podlegają uwzględnieniu.

4. Właściwy minister w razie powstania innych istotnych zjawisk nie wymienionych w ust. 3, powodujących konieczność korekt poszczególnych elementów dochodu, może zezwolić w porozumieniu z Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów i zainteresowanymi ministrami na dokonanie takiej korekty.

§ 7. 1. Normatyw „R” dla centrali handlowej (jednostki równorzędnej) oraz dla przedsiębiorstw podległych bezpośrednio ministrom, jak również działających w zjednoczeniach zaliczanych do innych działów gospodarki narodowej niż handel ustala na okresy wieloletnie właściwy minister w porozumieniu z Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych i Przewodniczącym Państwowej Rady Gospodarki Materiałowej.

2. Normatyw „R” dla poszczególnych przedsiębiorstw zgrupowanych w centrali handlowej (jednostce równorzędnej) ustala dyrektor centrali handlowej (jednostki równorzędnej) w ramach normatywu zatwierdzonego przez ministra, z tym że normatyw ten dla przedsiębiorstwa nie może być wyższy od liczby 1.

§ 8. W wyjątkowych wypadkach zainteresowany minister (kierownik urzędu centralnego) w porozumieniu z Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów i Przewodniczącym Państwowej Rady Gospodarki Materiałowej może określić inny miernik niż dochód jako podstawę do ustalenia dyspozycyjnego funduszu płac.

§ 9. Z dyspozycyjnego funduszu płac mogą być wypłacane premie i nagrody. Ustalenie tytułów premii i nagród oraz kryteriów i zasad ich przyznawania należy do

kompetencji dyrektora centrali handlowej (jednostki równorzędnej) i dyrektorów przedsiębiorstw. Zasady te powinny być określone w wewnętrznych regulaminach, zatwierdzonych w obowiązującym trybie.

§ 10. 1. Fundusz premiowy pracowników umysłowych nie zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy nie może przekraczać wysokości wynikającej z procentowego udziału planowanego na rok 1973 funduszu premiowego tych pracowników w funduszu ich płac zasadniczych.

2. Fundusz premiowy, o którym mowa w ust. 1, ulega odpowiedniemu przeliczeniu w razie zmiany struktury płac wynikającej z:

— przeznaczenia części funduszu premiowego na płace zasadnicze,

— podjęcia decyzji o przeprowadzeniu reformy płac pracowników umysłowych.

3. Dyrektor centrali handlowej (jednostki równorzędnej) uprawniony jest do:

1) zastosowania, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, dla przedsiębiorstw innych zasad kształtowania dyspozycyjnego funduszu płac niż przyjęte dla centrali handlowej (jednostki równorzędnej),

2) ustalania, w ramach dyspozycyjnego funduszu płac centrali handlowej (jednostki równorzędnej), wysokości funduszu płac:

— zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej),

— innych jednostek działających przy centrali (jednostce równorzędnej) nie będących przedsiębiorstwami.

4. W ramach dyspozycyjnego funduszu płac przedsiębiorstwa dyrektor przedsiębiorstwa może wydzielić 0,3% dyspozycyjnego funduszu płac z przeznaczeniem na nagrody dla pracowników przedsiębiorstwa za szczególne osiągnięcia.

§ 11. 1. 1) Rezerwa lub przekroczenie dyspozycyjnego funduszu płac na szczeblu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) ustalone są zgodnie z obowiązującymi przepisami o bankowej kontroli funduszu płac.

2) Rezerwę funduszu płac centrali handlowej (jednostki równorzędnej) powiększają, a przekroczenia dyspozycyjnego funduszu płac centrali handlowej (jednostki równorzędnej) pomniejszają środki funduszu płac przekazane przez wszystkie jednostki organizacyjne na rzecz centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

2. Rezerwa funduszu płac centrali handlowej (jednostki równorzędnej), o której mowa w ust. 1, jest przeznaczona na:

1) pokrycie przekroczeń funduszu płac jednostek organizacyjnych, na zasadzie zwrotnej lub bezzwrotnej,

2) wypłaty związane ze zwiększeniem zatrudnienia i wprowadzeniem wyższych tabel płac w jednostkach organizacyjnych,

3) zasilanie funduszu płac zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) i innych jednostek organizacyjnych centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

3. Rezerwą funduszu płac centrali handlowej (jednostki równorzędnej) dysponuje dyrektor centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

§ 12. 1. Nie wykorzystana rezerwa funduszu płac przechodzi na lata następne.

2. W wypadku braku rezerwy funduszu płac centrali handlowej (jednostki równorzędnej) przekroczenie funduszu płac centrali handlowej (jednostki równorzędnej) pokrywane jest kredytem bankowym.

3. Kredyt na fundusz płac wraz z równowartością odsetek pobranych za okres roku obciąża dyspozycyjny fundusz płac roku następnego.

§ 13. 1. Wypłaty z rezerwy funduszu płac obciążają koszty tych okresów, w których wypłaty te zostały zrealizowane.

2. Zasada ta nie dotyczy wypłat z rezerwy funduszu premiowego pracowników zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy, zaliczanych w koszty zgodnie z § 24 ust. 2.

§ 14. 1. W razie braku możliwości pokrycia przekroczenia funduszu płac z rezerwy funduszu płac centrali handlowej (jednostki równorzędnej) i konieczności zaciągnięcia kredytu bankowego właściwy minister stosuje sankcje premiowe w formie potrącenia premii za dany rok dyrektorowi, jego zastępcom i głównemu księgowemu centrali handlowej (jednostki równorzędnej), w wysokości stwierdzonego przekroczenia funduszu płac, pokrytego kredytem na fundusz płac, ale nie więcej niż 50% premii przysługującej tym osobom za dany rok. Potrącenie następuje z nie wypłaconej premii za rok obliczeniowy oraz z premii w roku następnym.

2. Równowartość premii potrąconych dyrektorowi, jego zastępcom i głównemu księgowemu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) podlega odprowadzeniu na rzecz budżetu Państwa.

3. Dyrektor centrali handlowej (jednostki równorzędnej) podejmuje decyzje co do potrącenia części premii dyrektorowi, jego zastępcom i głównemu księgowemu jednostek organizacyjnych, w których wystąpiło przekroczenie funduszu płac.

4. Potrącone kwoty premii, o których mowa w ust. 3, przekazywane są na rezerwę funduszu premiowego centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

§ 15. 1. Centrala handlowa (jednostka równorzędna) może zaciągnąć antycypacyjny kredyt na fundusz płac na pokrycie przewidywanych zwiększonych wypłat, związanych np. z dynamicznym rozwojem sieci handlowej, którego efekty wystąpią w następnych okresach obliczeniowych.

2. Równowartość odsetek od kredytu, o którym mowa w ust. 1, nie obciąża dyspozycyjnego funduszu płac.

§ 16. Zasady gospodarki funduszem płac w centrali handlowej (jednostce równorzędnej) określa instrukcja wydana przez dyrektora centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

§ 17. 1. Wolne środki funduszu płac lub przekroczenie dyspozycyjnego funduszu płac są ustalane w przedsiębior-

stwie zgodnie z przepisami o bankowej kontroli funduszu płac obowiązującymi centralę handlową (jednostkę równorzędną).

2. Z wolnych środków funduszu płac przedsiębiorstwo odprowadza na rezerwę funduszu płac centrali handlowej (jednostki równorzędnej) część określoną przez dyrektora centrali handlowej (jednostki równorzędnej), nie mniej jednak niż 35% wolnych środków funduszu płac, pozostawiając resztę środków na rezerwę funduszu płac przedsiębiorstwa.

3. Rezerwa funduszu płac przedsiębiorstwa, o której mowa w ust. 2, może być wykorzystana zgodnie z decyzją dyrektora przedsiębiorstwa, w szczególności na:

- 1) opłacanie wzrostu zatrudnienia,
- 2) awansowanie i przeszerogowanie pracowników,
- 3) wypłacanie pracownikom przejściowych dodatków do płac i przejściowych premii.

4. Kwota rezerwy funduszu płac przedsiębiorstwa, przekraczająca 8,5% dyspozycyjnego funduszu płac, podlega przekazaniu na rezerwę funduszu płac centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

5. Przejściowe dodatki do płac i przejściowe premie, o których mowa w ust. 3 pkt 3, mogą otrzymywać pracownicy przedsiębiorstw, z wyłączeniem pracowników zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy.

6. Przekroczenie funduszu płac przedsiębiorstwa pokrywane jest:

- 1) z rezerwy funduszu płac przedsiębiorstwa,
- 2) z rezerwy funduszu płac centrali handlowej (jednostki równorzędnej), na zasadzie zwrotnej lub bezzwrotnej,
- 3) kredytem bankowym.

7. Kolejność pokrycia przekroczenia funduszu płac, podana w ust. 6, jest obligatoryjna.

§ 18. Pracownicy zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej), z wyłączeniem pracowników zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy, mogą otrzymywać przejściowe dodatki do płac i przejściowe premie. Wypłaty przejściowych dodatków do płac i przejściowych premii nie mogą przekraczać w zarządzie centrali handlowej (jednostki równorzędnej) procentowego poziomu wypłat tych dodatków i premii — liczonych w stosunku do płac zasadniczych — pracownikom przedsiębiorstw uprawnionych do ich otrzymywania.

§ 19. W razie utrwalenia się poprawy wyników ekonomicznych w centrali handlowej (jednostce równorzędnej) oraz stosowania przejściowych dodatków do płac i przejściowych premii przez okres co najmniej dwóch lat na wniosek dyrektora centrali handlowej (jednostki równorzędnej) właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych może podjąć decyzję podwyższenia stawek taryfowych przez częściowe lub całkowite włączenie przejściowych dodatków do płac i przejściowych premii do stawek płac.

§ 20. W okresie spłacania przez przedsiębiorstwo lub zarząd centrali handlowej (jednostki równorzędnej) kredytu zaciągniętego na pokrycie przekroczenia funduszu płac nie mogą być wypłacane przejściowe dodatki do płac

i przejściowe premie w tych przedsiębiorstwach lub w zarządzie centrali handlowej (jednostki równorzędnej), w których wystąpiło przekroczenie funduszu płac.

§ 21. Kontrola bankowa funduszu płac prowadzona jest przez Narodowy Bank Polski na szczeblu centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

§ 22. 1. W jednostkach, o których mowa w § 1 uchwały, tworzy się w ramach dyspozycyjnego funduszu płac fundusz premii pracowników zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy.

2. Do pracowników zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy zalicza się w szczególności:

- 1) dyrektora, jego zastępców i głównego księgowego,
- 2) zastępcę głównego księgowego,
- 3) głównych specjalistów,
- 4) kierowników działów podstawowych i ich zastępców,
- 5) kierowników samodzielnych sekcji,
- 6) kierowników zakładów, filii, hurtowni, delegatur i innych jednostek organizacyjnych wchodzących w skład przedsiębiorstwa.

3. Wykaz stanowisk pracy, o których mowa w ust. 2, ustala:

- dla zarządu centrali handlowej (jednostki równorzędnej) — dyrektor centrali handlowej (jednostki równorzędnej),
- dla przedsiębiorstwa — dyrektor przedsiębiorstwa.

§ 23. 1. Fundusz premii, o którym mowa w § 22 ust. 1, tworzy się w ramach dyspozycyjnego funduszu płac w wysokości odpowiadającej stosunkowi:

- wykorzystanego w roku wyjściowym funduszu premii pracowników wymienionych w wykazie, o którym mowa w § 22 ust. 3 (lub planowanego funduszu premii), powiększonego o dokonane na ich rzecz wypłaty nagród i premii, o których mowa w § 3 ust. 1, do
- płac zasadniczych pracowników premiiowanych z funduszu premii, o którym mowa w § 22 ust. 1.

2. Wynikający ze stosunku, o którym mowa w ust. 1, wskaźnik — wyrażony w procentach — zwany jest dalej poziomem wyjściowym (bazowym) funduszu premii pracowników zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy.

§ 24. 1. Fundusz premii, o którym mowa w § 22 ust. 1, zwiększa się (zmniejsza się) w tym samym stosunku co dyspozycyjny fundusz płac roku obliczeniowego w stosunku do funduszu płac roku poprzedzającego.

2. Fundusz premii, o którym mowa w § 22 ust. 1, obciąża koszty roku obliczeniowego w wysokości naliczonej i pomniejsza dyspozycyjny fundusz płac.

§ 25. 1. Przyrost funduszu premii pracowników zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy, powyżej poziomu wyjściowego, o którym mowa w § 23 ust. 2, podlega obciążeniu na rzecz budżetu Państwa według tabeli:

Przyrost wskaźnika poziomu funduszu premii, o którym mowa w § 22 ust. 1, w stosunku do poziomu wyjściowego, o którym mowa w § 23 ust. 2	Wysokość obciążenia na rzecz budżetu państwa liczona w procentach od każdego przedziału oddzielnie
do 2 punktów	10%
powyżej 2 do 5 punktów	25%
powyżej 5 do 10 punktów	50%
powyżej 10 punktów	80%

2. Równowartość obciążeń na rzecz budżetu pomniejsza dyspozycyjny fundusz płac roku obliczeniowego.

§ 26. 1. Obciążenia funduszu premii, o którym mowa w § 22 ust. 1, wynikające z tabeli zamieszczonej w § 25 ust. 1, odprowadzane są przez przedsiębiorstwa na rezerwę funduszu premii centrali handlowej (jednostki równorzędnej), a w przedsiębiorstwach podporządkowanych bezpośrednio ministrowi — na rzecz budżetu Państwa.

2. Zarząd centrali handlowej (jednostki równorzędnej) rozlicza się z obciążeń funduszu premii z budżetem Państwa w skali centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

§ 27. Wysokość premii dla dyrektora, jego zastępców i głównego księgowego centrali handlowej (jednostki równorzędnej) (§ 22 ust. 2 pkt 1) zatwierdza właściwy minister, a dla dyrektorów, ich zastępców i głównych księgowych przedsiębiorstw — dyrektor centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

§ 28. 1. Wypłata premii z funduszu premii, o którym mowa w § 22 ust. 1, może być uwarunkowana wykonaniem zadań rzeczowych w liczbie nie przekraczającej 2 zadań, wyznaczonych przez jednostkę nadrzędną.

2. Premia z funduszu premii, o którym mowa w § 22 ust. 1, wypłacana jest zaliczkowo co kwartał, z tym że kwota premii przeznaczona do wypłaty nie może być wyższa niż 1/4 tego funduszu roku poprzedniego. Wypłata premii za czwarty kwartał następuje po zakończeniu roku obliczeniowego.

3. Wypłaty premii pracowników zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy, przekraczające naliczony fundusz premii, o którym mowa w § 22 ust. 1, pokrywane są z rezerwy funduszu premii, a w razie braku takich rezerw — z funduszu premii następnego okresu.

§ 29. W razie przekroczenia funduszu płac stosuje się sankcje premiiowe określone w § 14.

§ 30. 1. Z naliczonego funduszu premii, o którym mowa w § 22 ust. 1, przedsiębiorstwa przeznaczają nadwyżkę ponad poziom wyjściowy, o którym mowa w § 23 ust. 2, na:

- 1) rezerwę funduszu premii centrali handlowej (jednostki równorzędnej) w wysokości określonej przez dyrektora centrali handlowej (jednostki równorzędnej), nie mniej jednak niż 10% nadwyżki,
- 2) własną rezerwę funduszu premii przedsiębiorstwa w wysokości nie mniejszej niż 10% nadwyżki.

2. Rezerwa funduszu premiowego centrali handlowej (jednostki równorzędnej) przeznaczona jest na uzupełnienie funduszu premiowego pracowników zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy w zarządzie centrali handlowej oraz funduszu premiowego tych pracowników w przedsiębiorstwach, szczególnie w razie okresowego zmniejszenia tego funduszu.

§ 31. 1. Stan rezerwy funduszu premiowego przedsiębiorstwa nie może być większy niż 8,5% płac zasadniczych — w roku obliczeniowym — pracowników zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy.

2. Dalsze odpisy przekraczające 8,5% płac zasadniczych przekazywane są na rezerwę funduszu premiowego centrali handlowej (jednostki równorzędnej).

§ 32. 1. Równoległe z decyzją, o której mowa w § 19, na wniosek dyrektora centrali handlowej (jednostki równorzędnej), właściwy minister, w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych, może podjąć decyzję o podwyższeniu stałych uposażeń pracowników zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy przez częściowe włączenia premii do płac stałych.

2. W razie podjęcia decyzji, o której mowa w ust. 1, jednoczesnemu przeliczeniu podlega poziom wyjściowy funduszu premiowego, o którym mowa w § 23 ust. 2.

§ 33. Pracownicy zatrudnieni na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy nie mogą korzystać — poza funduszem premiowym — z innych nagród i premii wypłacanych w ramach dyspozycyjnego funduszu płac.

§ 34. Zasady gospodarowania funduszem premiowym oraz zasady premiowania pracowników zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy określa regulamin zatwierdzony w obowiązującym trybie.

§ 35. 1. W przedsiębiorstwach działających w zjednoczeniach zaliczanych do innych działów gospodarki narodowej niż handel rezerwy funduszu płac i funduszu premiowego pracowników zatrudnionych na kierowniczych i samodzielnych stanowiskach pracy, tworzone stosownie do niniejszych wytycznych, stanowią rezerwy obligatoryjne danego przedsiębiorstwa i nie są przekazywane do jednostki nadrzędnej.

2. Dyrektor zjednoczenia może podjąć decyzję o przejęciu części tych rezerw, przeznaczając je na potrzeby przedsiębiorstw handlu środkami produkcji, zgodnie z niniejszymi wytycznymi.